

Twoja | Twój emerytura | wybór

Jak działa system emerytalny?

Kiedy się starzejemy, praca i zarabianie pieniędzy stają się coraz trudniejsze. To dlatego większość państw na świecie ma **system emerytalny**. Polega on na tym, że osoby w pewnym wieku przestają pracować, a państwo wypłaca im swoistą pensję, czyli **emeryturę**. W Polsce zabezpieczenie emerytalne obywateli to konstytucyjny obowiązek państwa. Dlatego bezpieczeństwo systemu emerytalnego i ochrona interesu ubezpieczonych – przyszłych i obecnych emerytów – należą do najważniejszych zadań rządu.

Emerytura dla wszystkich

Od dochodów osób pracujących państwo pobiera część pieniędzy. Finansują one wypłatę bieżących emerytur. Takie rozwiązanie opiera się na solidarności między pokoleniami. Innymi słowy, kiedy osoby starsze przechodzą na emeryturę, praca młodszych zapewnia im utrzymanie. Środki przekazywane na emerytury to **składka emerytalna**. To tak zwany **I filar**.

Inny wariant systemu emerytalnego to **system kapitałowy**. Funkcjonuje on w wielu państwach o rozwiniętych gospodarkach i zwykle polega na tym, że pracodawca oraz pracownik

płacą dodatkową składkę na przyszłą emeryturę. Składki te nie są wydawane na wypłatę bieżących emerytur, gromadzi się je na starość na indywidualnych kontach ubezpieczonych. To **II filar**.

W Polsce w 1999 roku nie utworzono II filaru z dodatkowej składki, tylko podzielono składkę dotychczas przeznaczoną na I filar, odprowadzając jej część do Otwartych Funduszy Emerytalnych (OFE). Dlatego obydwa filary są w naszym systemie emerytalnym obowiązkowe i publiczne. Taka konstrukcja systemu emerytalnego spowodowała, że do I filaru wpływało mniej pieniędzy. W konsekwencji powstał dług publiczny. Bo przecież państwo musi wypłacać bieżące emerytury!

Wbrew powszechnym opiniom najważniejszym elementem reformy z 1999 roku nie było wprowadzenie II filaru, czyli OFE. Ważniejsza była inna zmiana: uzależnienie przyszłej emerytury od sumy składek, które wpłacimy do systemu. Zgodnie z prostą zależnością: **im dłużej pracuję, tym większą mam emeryturę**.

Wszystkie składki emerytalne pracujących Polaków trafiają do państwowego **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS)**. Większość z nich, po zapisaniu ich wartości na indywidual-

nym koncie ubezpieczonego, pokrywa wypłatę bieżących emerytur. Reszta jest przekazywana do II filaru, czyli do **OFE**. W zamian za opłaty i prowizje fundusze kupują między innymi akcje. Za samo przyjęcie składek emerytalnych OFE pobierają opłatę. Obecnie – w wyniku ostatniej reformy – jest to **1,75%** ich wartości. Do niedawna było to 3,5%, przez wiele lat 7%, a wcześniej – nawet 10% wartości składek.

W efekcie utworzenia II filaru składki wpłacane do OFE zmniejszyły środki przeznaczone na wypłaty bieżących emerytur. Aby sfinansować tę różnicę, państwo musi zaciągać dług.

Od 1999 roku zapłaciliśmy funduszom w sumie **prawie 19 miliardów złotych prowizji od zgromadzonych środków**.

Dlaczego zmiany były konieczne?

3

Państwo jest **gwarantem bezpieczeństwa** – służy za falochron w przypadku nawałnicy. I to emerytury – owoce całego życia pracy wszystkich obywateli – są jego najważniejszym zobowiązaniem. Potwierdzają to doświadczenia innych krajów europejskich, które stawiają na silny publiczny system wypłaty emerytur.

Tak zwany II filar emerytalny wprowadzony w Polsce w 1999 roku był jednak nielogiczny. Z jego powodu państwo coraz bardziej się zadłuża, żeby móc przekazywać część naszej składki do OFE i jednocześnie wypłacać emerytury z ZUS.

Dlatego zmiany były konieczne. Zostały one jednak przeprowadzone tak, aby zapewnić Polakom swobodę decyzji i bezpieczeństwo emerytury.

Wyobraź sobie, że zakładasz lokatę oszczędnościową w banku, ale pieniądze, które na nią wpłacasz, nie pochodzą z oszczędności, tylko z kredytu w banku. I to takiego, który jest wyżej oprocentowany. Czy to Ci się opłaca? Oczywiście, że nie. Zwiększa to Twój dług. Tak właśnie funkcjonują OFE.

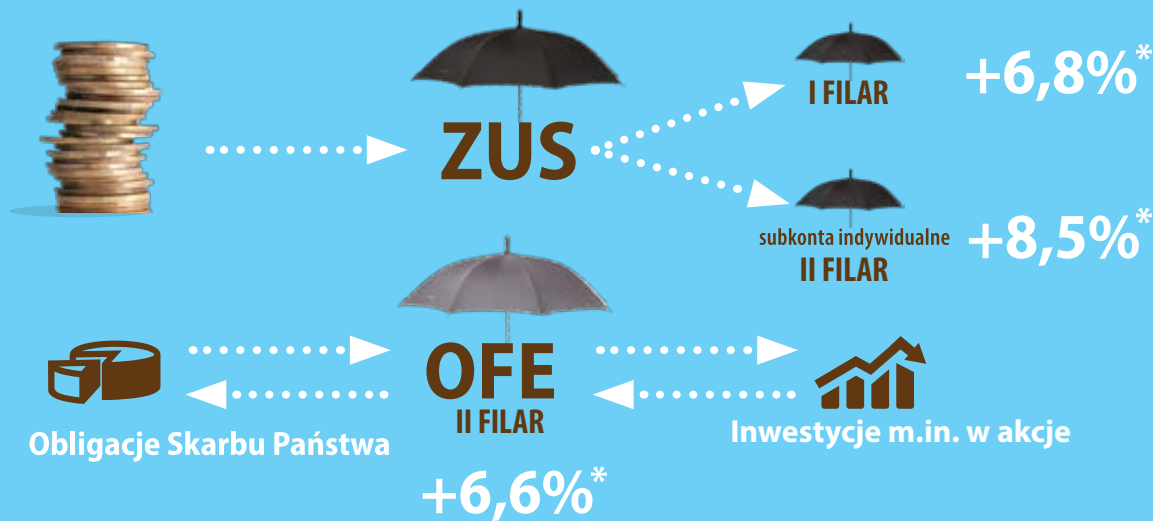
Bogatsi o doświadczenia

Zmiany dotyczące OFE i ZUS tworzą przejrzyste i bezpieczne rozwiązania dla **wszystkich Polaków** – dla tych, którzy zarabiają więcej, i dla tych, którzy zarabiają mniej. Dla starszych, którzy są blisko przejścia na emeryturę, i dla młodych, którym

emerytura wydaje się odległą przyszłością. To inwestycja w przyszłość Polski.

Od momentu wprowadzenia obecnych rozwiązań minęło już 15 lat. Czy odważyłbyś się podróżować **piętnastoletnim samochodem, który nie przeszedł nigdy porządnego**

Porównanie korzyści między ZUS a OFE w latach 2000–2012

* Stopa zwrotu/waloryzacja. Patrz: słowniczek. Źródło: Ministerstwo Finansów,

przeglądu? Nie byłoby to wskazane – dla bezpieczeństwa Twojego i Twoich pasażerów.

OFE mają już 15 lat. Ale od ich „narodzin” aż do 2011 roku nie poddawano ich żadnej ocenie. Nie został dokonany kompleksowy **bilans zysków i strat**. Nasz system emerytalny, którego opiekunem i gwarantem jest państwo, wymagał przeglądu. Rząd zrobił taki przegląd wiosną 2013 roku i zaproponował korektę systemu, żeby jak najlepiej służył obywatelom.

Z przeglądu systemu emerytalnego wynika, że korzyści dla ubezpieczonego z odkładania pieniędzy w OFE wcale nie są większe niż te uzyskiwane dzięki ZUS. Nie zwiększyła się wysokość przyszłych emerytur, za to państwo – to znaczy wszyscy podatnicy – ponosi większe koszty.

To tak, jakbyśmy w sklepie znaleźli dwa identyczne telewizory. Ich parametry są prawie takie same, ale jeden jest droższy, drugi tańszy, także w utrzymaniu. To OFE są tym droższym produktem.

Taka sama jakość, wyższy koszt działania

Co się zmienia?

Więcej bezpieczeństwa

Środki zgromadzone zarówno w **ZUS**, jak i w **OFE są publiczne**. Należy nimi zarządzać gospodarnie i oszczędnie dla korzyści i bezpieczeństwa wszystkich ubezpieczonych. Tę reformę przygotowaliśmy właśnie w trosce o bezpieczeństwo emerytów – obecnych i przyszłych.

Głównym filarem emerytur był i jest ZUS, który od 80 lat wypłaca emerytury wszystkim Polakom. Utworzony w 1934 roku ZUS przetrwał czasy komunizmu i kolejne kryzysy na rynkach finansowych. To instytucja pewniejsza niż największy bank, tym bardziej że od swojego powstania **ZUS wypłaca dożywotnie i waloryzowane emerytury już kilku pokoleniom Polaków.**

2014

W ramach reformy został przebudowany II filar, czyli OFE. Do tej pory za nasze pieniądze odkładane w OFE fundusze kupowały przede wszystkim obligacje i akcje. Sytuacja była absurdalna: państwo pożyczalo od OFE własne pieniądze. To zwiększało nasz dług publiczny. To tak, jakbyś dał koledze pieniądze, a potem je od niego pożyczył na wysoki procent. To nielogiczne i nieopłacalne, prawda?

Co zrobiliśmy?

1 Środki z OFE, **które wpływały na zadłużenie państwa obligacje*** (patrz słowniczek), zostały przeniesione z OFE do ZUS. Tu ich wartość została zapisana na indywidualnych subkontach. Oznacza to, że żaden ubezpieczony nie stracił ani złotychki ze swoich emerytalnych oszczędności. A ich wartość będzie rosła dzięki **waloryzacji*** (patrz słowniczek).

2 Dług państwa, który wynikał z przekazywania pieniędzy do OFE, został umorzony. Niższe zadłużenie to mniejsze wydatki na obsługę długu i lepszy klimat dla gospodarki.

Nikt nie będzie poszkodowany. Tym bardziej że środki przeniesione i zapisane w ZUS podlegają **dziedziczeniu na takich samych zasadach jak w OFE**. Pamiętajmy, zgromadzone

w OFE akcje nie zostaną przeniesione do ZUS. Stabilność polskiej gospodarki i giełdy pozostaną bez zmian.

Specjalne i bezpieczne rozwiązanie przygotowano dla wszystkich osób – tych, które chcą **pozostawić składkę w ZUS**, i tych, które **zostają w OFE**. Na 10 lat przed przejściem na emeryturę pieniądze zgromadzone w II filarze będą stopniowo przekazywane do ZUS. To rozwiązanie, które nazwaliśmy **suwakiem bezpieczeństwa**. Dzięki niemu nasze emerytury nie będą podatne na wahania rynkowe, na przykład kryzys finansowy.

Czy wiesz, że...

Nawet przed obecnymi zmianami składka w OFE stanowiła tylko małą część Twoich oszczędności emerytalnych. Tylko **jedna na siedem złotych** odkładanych na Twoją emeryturę trafiała do OFE. To ZUS od lat sprawuje pieczę nad naszą przyszłością emerytalną.

ZUS

OFE

Podział składki emerytalnej

PRZED REFORMĄ:

12,22%

**ZUS
I FILAR**

4,5%

**SUBKONTO ZUS
II FILAR**

2,8%

**OFE
II FILAR**

PO REFORMIE:

zostaję w OFE

lub

wybieram ZUS

12,22%

**ZUS
I FILAR**

4,38%

**SUBKONTO ZUS
II FILAR**

2,92%

**OFE
II FILAR**

12,22%

**ZUS
I FILAR**

7,3%

**SUBKONTO ZUS
II FILAR**

Czy wiesz, że...

Średnia emerytura w 2013 roku to **1 992,71** złotych, a minimalna emerytura w 2014 to **844,45**.

Tu skontrolujesz wysokość przyszłej emerytury – strona Platformy Usług Elektronicznych: pue.zus.pl

Więcej wolności

Możliwość wyboru oznacza więcej wolności. Do 2014 roku każdy pracownik musiał być członkiem jakiegoś OFE. Miał wpływ tylko na to, do którego z kilkunastu funduszy się zapisze. Nie miał za to wyboru, czy chce, żeby jego oszczędności na emeryturę w ogóle były odpłatnie zarządzane przez prywatne firmy, bez żadnych gwarancji na zysk.

Po zmianach **wyбір jest możliwy**. Każdy pracujący Polak ma tu dwie możliwości. Pierwsza to dzielenie składki emerytalnej między ZUS a OFE. Druga – oszczędzanie tylko w ZUS.

Każdy musi sam odpowiedzieć na pytanie, czy chce podejmować ryzyko emerytalne związane z OFE. Ostatni kryzys pokazał, że inwestowanie na rynkach finansowych bywa ryzykowne. Oczywiście może też przynosić zyski. Ale w długiej perspektywie stopa zwrotu z inwestowania na giełdzie jest podobna do tempa wzrostu gospodarczego. A tempo wzrostu gospodarczego ma wpływ na waloryzację naszego subkonta w ZUS.

Uważamy, że każdy obywatel powinien móc sam zdecydować o swojej składce. Jeśli uzna, że szansa na ewentualne zyski uzasadnia ponoszenie ryzyka rynkowego, opłat i prowizji, może

wybrać opcję dalszego przekazywania części składki do OFE. Jeśli wysoko ceni bezpieczeństwo, powierzy całość składki tylko ZUS.

KALENDARZ DECYZYJNY

**Będzie sporo czasu na przemyślenie tej decyzji.
UWAGA! Raz podjęta decyzja nie będzie ostateczna.
Będzie można ją zmienić.**

Na pierwszą decyzję będziemy mieć **cztery miesiące**.

Druga możliwość zmiany pojawi się po **dwóch latach, w roku 2016**.

Później zmian będzie można dokonywać **regularnie, co cztery lata**.

1 KWIEŃNIA 2014

31 LIPCA 2014

2016

2020

2024

Więcej korzyści

Już dwukrotnie obniżyliśmy opłaty, które Polacy ponosili na rzecz Powszechnych Towarzystw Emerytalnych **PTE*** (patrz słowniczek) – to one zarządzają OFE. Dzięki temu przyszłe emerytury będą mogły być wyższe.

Na początku OFE pobierały opłatę w wysokości **10%** składki; od 2004 roku – **7%** składki. W 2009 roku obniżyliśmy opłatę do **3,5%** składki. Od 2014 roku opłata wynosi **1,75%** składki.

Więcej stabilności

Czy zdecydowałbyś się na utrzymywanie kosztownego, zbyt dużego domu, który rujnowałby Twój budżet, przez co nie mógłbyś nigdy wyjechać na wakacje? ZUS nie obiecuje emerytury pod palmami, ale gwarantuje stabilną emeryturę do końca życia.

Mamy wspólne cele – zapewnić bezpieczeństwo emerytalne wszystkim Polaków i przyspieszyć rozwój Polski.

Czy to nie są wystarczające powody, dla których warto dokonywać przeglądu systemu emerytalnego i zmieniać go na lepsze?

Od 1999 roku
OFE
pobrały przeszło
19
miliardów złotych
provizji
od powierzonych
im środków.

Słowniczek

Akcja – papier wartościowy, który potwierdza udział we własności firmy. Firmę emitującą akcje nazywa się spółką akcyjną, bo „składa się” z akcji. Jeśli kupujesz akcje, powierzasz spółce kapitał, czyli pieniądze na rozwój. W zamian otrzymujesz pewne korzyści, między innymi udział w zyskach. Ceny akcji często się zmieniają, na przykład w czasie kryzysu gospodarczego albo politycznego, a nawet w przypadku katastrof naturalnych – powodzi czy trzęsienia ziemi.

Emerytura – swoista wypłata otrzymywana od państwa przez osoby starsze, które w pewnym wieku przestają pracować. Wysokość emerytury zależy od sumy odłożonych składek emerytalnych, a także od liczby lat pracy.

Giełda papierów wartościowych – specjalny rynek finansowy, na którym można sprzedawać i kupować akcje oraz inne papiery wartościowe.

Obligacja – papier wartościowy, który potwierdza, że zaciągamy dług. Przy pomocy obligacji pieniądze pożyczają na przykład państwo. Jest to konieczne, kiedy w jego budżecie brakuje

środków na pokrycie wszystkich wydatków. Taka pożyczka polega na tym, że państwo sprzedaje specjalne obligacje. Nazywa się je obligacjami skarbowymi.

Otwarte Fundusze Emerytalne (OFE) – fundusze, do których trafia część składek emerytalnych Polaków. To II filar publicznego systemu emerytalnego. Tam pieniędzmi – za opłatą – zarządzają specjalne firmy prywatne. Te firmy to Powszechne Towarzystwa Emerytalne.

Powszechne Towarzystwa Emerytalne (PTE) – prywatne instytucje finansowe zarządzające OFE.

Stopa zwrotu – podstawowa charakterystyka dochodu, pokazuje procentową zmianę (wzrost lub spadek) wartości inwestycji.

Subkonto w ZUS – indywidualne konto w ZUS, na które od 2011 roku trafia część składki emerytalnej z OFE. Jest to konto utworzone w ramach II filaru emerytalnego. Środki z subkonta podlegają dziedziczeniu na takich samych warunkach, jak w OFE.

Suwak emerytalny (suwak bezpieczeństwa) – sposób przekazywania pieniędzy z OFE do ZUS przed emeryturą. Oznacza, że to, co obywatel uzbierał w OFE, na 10 lat przed jego emeryturą będzie powoli „przesuwane” do ZUS. Potem ZUS wykorzysta te środki do wypłaty emerytury. Suwak zwiększa bezpieczeństwo Polaków oszczędzających w OFE. Jak? Zmniejsza ryzyko otrzymania niskiej emerytury, gdyby nagle spadła wartość środków w OFE (na przykład w wyniku kryzysu na giełdach światowych).

Waloryzacja emerytur – podwyżka emerytur. ZUS co roku automatycznie dokonuje waloryzacji dla wszystkich emerytów. Wysokość podwyżki zależy od sytuacji w gospodarce.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) – instytucja państwowa, która od 1934 roku wypłaca Polakom emerytury, renty i inne świadczenia społeczne, na przykład zasiłki chorobowe. Te wydatki są pokrywane przede wszystkim ze składek, które zbiera się od wszystkich pracujących Polaków.

Warszawa 2014

Publikacja dostępna na stronie
www.emerytura.gov.pl

www.emerytura.gov.pl